

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ este
Mercuria, Vinerea si Dumineca.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. Tîeri esterne pe siese luni 14 fr. pe
anu 28 franci.

Anulu XLV.

Se prenumera:
postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 24.

Vineri 26 Februaru | 10 Martiu

1882

Judecatori noi la Curi'a regésca.

Brasiovu, 8 Martiu 1882.

Ce cauta acestu titlu in „Gazeta Transilvaniei“? — voru intreba cu mirare puginii nostri cetitori de pe la foile maghiare, „Nu scie ore Redactorulu „Gazetei“, ca Ungari'a cu Ardealu cu totu este numai a Maghiariloru si ca prin urmare si Curi'a reg. (inalta curte de cassatie) pote fi compusa numai din judi maghiari? Ce 'si mai baga der' „Gazeta“ nasulu acolo, unde nu-i fierbe ol'a?

Apoi de! avemu si noi o mica socotela cu Maririle loru dela Pest'a si deca si scimu ca nu-o putemu rãful acuma, este bine, ca de cate ori se mai adauge ceva la datoria, se facemu o cresta pe rãbosiu, cãci, dieu, bine ne va prinde odata candu va veni lucrulu la rãfuiela.

Diet'a ungara a adusu la 1868 o lege in care se dice, ca la ocuparea functiuniloru de statu se se tiena sema si de barbatii harnici si vrednici ai nationalitatiloru nemaghiare, si acest'a este o urmare naturala a principiulu de egala indreptatire stabilitu, desi in modu forte neispravitu, in acea lege. Eata der', ca indata ce e vorb'a de Curi'a reg. si de judii dela Curia, dupa legea esistenta de nationalitate chiaru, avemu si noi Romanii unu cuventu de disu. Prin urmare nu ni se pote imputa, ca ne amestecamu in treburi, ce nu ne privescu; si suntemu convinsi, ca in punctulu acest'a si partisanii principiulu de neinterventime dela „Luminatorulu“ voru consenti cu noi.

Dilele trecute au fost numiti la curi'a regésca in Pest'a trei judecatori si adeca d-nii Szentmihályi Istvan, Dr. Paisz Andor si Okolicsányi Zsigmond, toti trei Maghiari de vitia. Posturile loru erau ocupate mai inainte de functiunari de nationalitate romana, duoe din ele au devenitu vacante de curendu prin pensiuarea d-lui Laday si prin retragerea de buna voia a d-lui Dr Galu, amenduoi Romani. Celu din urma era judecatoru la tabla, der' inlocuia pe unu judecatoru la Curia. C'unu cuventu Romanii se dusera si in loculu loru venira Maghiari. Ore nu mai erau Romani, cari se fi pututu fi inaintati macaru in duoe din acele posturi? Las' ca acuma functiunarii de Romanu, sunt asié de multi, incatu trebuie se-i cauti cu lumina, der' cu tote astea scimu ca s'ar' fi gasitu barbati apti romani, cari erau chiaru in dreptu de a astepta se fia inaintati, precum este d. Aloisiu Vladu, Cimponeriu s. a.

Ce se-le faci inse, deca Maririle loru dela Pest'a s'au hotaritu de a nu mai inainta pe nici unu Romanu din cati se afla in functiuni si de a nu mai primi la oficie alti noi. Sistemulu actualu de guvernare nu mai suferu distinctiunile fine ce le facea odinora reposatulu Eötvös si Deak, ea cunosce adi numai o singura distinctiune, intre Maghiaru si Nemaghiaru. Maghiarulu inaintea si este primitu la mes'a ce se tinde din budgetulu statului. Nemaghiarulu trebuie se 'si punapoft'a in cuiu si se 'si platésca contributi'a la timpu. ca se aiba statulu de unde solvi lefile imensei legiuni de functiunari maghiari.

Cine mai intréba adi pe Romanu deca mai are si elu vr'o durere, deca are si elu processe dela cari depinde pote chiaru viitorulu familiei lui? Legea de nationalitate cuprinde si multe bune pentru elu, der' cine se mai tiene de acest'a lege? Adi deja tote processele se pota numai in limb'a maghiara, si atunci candu partile private nu sciu nici o boba unguresce, si deca processele mergu unguresce, ce lipsa mai au de judecatori romani la Curia?

In altu statu, a carui desvoltare este regulata dupa trebuintiele poporatiunei lui, numirea catorva judecatori, fia chiaru si la tribunalulu celu mai inaltu, ar' ave o importantia cu totulu secundara. La noi tase se mai tractéza si de altceva. Prin delaturarea functiunaru de Romanu, nu numai ca se lipsesce unu individuu, si famili'a lui, de pana ce 'si-ar' poteau-o castiga in servitiulu statului, ci se vatama si interesele de viatua ale unui poporu intregu de milioane de suflete.

Maghiarii dfeau in anii 1860 in batjocura: „Hiszen az oláhoknak csak hivatal kell“ (Romaniloru numai functiuni le trebuie). Ei bine, de 16 ani, de candu au ajunsu la guvernulu, ei n'au fost in stare se le implinésca catu de catu nici macaru pretins'a acest'a „unica“ dorintia, ba dincontra adi ii gonescu din tote functiunile in modu sistematicu. Nici la Curia, nici la Tabla, nici la tribunalele de prim'a instantia, nici la judecatoriile cercuale, nici la justitia, nici la oficiele administrative, nici nicãiri nu mai dai de Romani.

Si apoi se mai mira, ca n'avemu simpatia pentru ei si ca nu ne putemu inchipui nicicum interessulu statului cum ilu intielegu ei: ca in loculu Romanulu se fia judecatoriu numai Maghiarulu, ca numai elu se traga léfa numai elu se judece pe tieranulu romanu fara a cunosce limb'a lui, numai elu se-i face dreptate, fara a ave nici celu mai micu semtiu pentru necasurile si trebuintiele lui!

Strabatut'a si pena la noi vestea, ca Maririle loru din Pest'a, de secsu masculinu si femininu, au avutu deosebit'a gratia de a impodobi cu presentia loru balulu arangeatu de tinerimea romana, audit'amu, ca cu acest'a oca siune au facutu multa parada cu simpatia, ce dicu ca o au pentru nati'a nostra. Gandeamu in gandulu nostru: Taci baiate, ca acuma va se se numésca macaru unu judecatoru de Romanu la Curia, altulu la tabla si cativa pe la tribunalele din tiera. Der' ce amagire! Abia trecura câteva dile si daduramu in „Budapesti Közlöny“ peste Szentmihály, Okolicsányi si Paisz Nándor.

Parada si numai parada! Vorbe late si góle, fanfaronia unguresca! La petreceri si la paharulu cu vinu suntemu „frati“, cari „suntemu avisati unulu la altulu“ si „trebuie se mergemu mana 'n mana contra inimiculu comunu“, sunetulu melodiosu alu mersului lui Mihaiu Bravulu se amesteca cu accentele pasionate ale imnului lui Rakotzi si sperantiele se intrecu cu ilusiunile cele mai frumoase. A duo'a di practicantulu dela judecatoria, care a dusu cu sine dela petrecere o buna portiune de asemeni ilusiuni, cautandu in foi'a oficiala, deca nu cumva a fost numitu ajutoru definitivu, la ce era in dreptu a se astepta inca c'unu anu inainte, gasesce, ca Maghiarulu, care abia sositu dela scóla s'a prezentatu numai cu câteva septemani inainte presiedintelui tribunalului, a fost numitu in postulu, la care aspirá elu. Ceea ce vediu se in sér'a premêrgétore in sunetulu musiceloru era — unu visu, ear' ceea ce ceti acumã negru pe albu era — trist'a realitate.

Dorintia nostra cea mai fierbinte este ca fiacare Romanu, betranu si teneru, se fia intotdeauna cu mintea destépta si cu ochii atntiti asupra starei reale a lucrurilor. Pena ce va durá sistemulu actualu de asuprire nationala o apropiare intre poporulu maghiaru si romanu este cu neputintia si zadarnice sunt sperantiele tuturoru acelora, cari in nesciintia séu ametiéla loru mai astépta vr'unu bine dela acestu sistemu.

Trista este perspectiv'a cu deosebire pentru partea aceea a junimei nostre, care ar' voi se

intre de aci incolo in serviciulu statului. Noi numai a descuragiá nu voimu pe nimenea, der' vomu dice cãtra tinerii acest'a: Lasati-ve de ori ce sperantia, ca prin dreptatea celoru dela putere veti poté ajunge vrecdata a ve bucurá de ródele muncii vóstre! Fiti cu rabdare si tari in credintia unui viitoriu mai bunu! Ear' cãtra toti tinerii nostri dicemu: imbraçiasati pe catu numai se poté artele, industri'a, comerçiu, faceti-ve buni agricultori, ganditi-ve ca si in satulu unde vati nascutu si pe mosiia parintésca pe care ati crescutu, puteti se ve gasiti norocirea, deca ve ve 'ti sci folosi de esperiintiele altoru popóre mai inaintate si ve'ti redicá agricultur'a in comunele romane la o trépta mai inalta, ca se aduca róde indoite si intreite. Cei ce voru absolvá drepturile — si este bine si necessaru ca numerulu acestora se fia catu mai mare — deca nu voru aflá vr'o ocupatia potrivita se mérga in comunele loru natale, se se face aeolo pena una alta economi si se fia man'a drépta a tieranului, se 'lu conduca si povatiúesca in tote si mai vértosu se-i fia calauzi catu mai fideli prin labirintulu de legi, de justitia si de administratia unguresca, ce functiunéza intr'o limba lui cu totulu necunoscuta!

O de ar' intielege junimea romana pásurile si trebuintiele, de ar' cunosce necazurile si durerile tieranului romanu! Cãte nu s'ar' schimbá spre bine, câte rane nu s'ar' vindeca deca junii nostri ar' fi petrúnsi de sacralu focu alu apostolatului, la care ii chiamá datori'a de fi si de Romani adeverati!

Cronic'a evenimenteloru politice.

Noulu Regatu alu Serbiei a fost felicitatu de cãtra Maiestatea S'a, monarchulu austro-ungaru. Oficiosii arata multa bunavointia façia de noulu Rege Milan, der' 'i repeta necontentitu, ca „se se póte bine!“ Ide'a ce pare a-o ave si press'a ungara ca, prin redicarea la rangulu Regatu Serbi'a s'ar' fi scosu din braçiele panslavismului, este o frasa, care n'are nici o basa.

Proclamarea Serbiei de regatu foile guvernamentale maghiare o primescu cu-o recéla façiarita. „Regele Milan“, dñu ele „va fi pentru Austri'a pote totu asié de bunu vecinu cum a fostu principele Milan, („póte“ „valószintúleg“) si in acésta presupunere aiba si elu bucuria de a purtá corón'a de rege — („ezen feltevésben legyen meg neki a gyönyörúsége, hogy királyi koronát viseljen.“)

Intre cele duoe partii ale monarchiei austro-ungare se desbate actualmente regularea granitiei intre Ungari'a si Stiri'a. Acésta regulare, se dice, se va poté esecutá definitivu numai dupa regularea riului Mur. Lini'a departitória de presinte se cauta a se stabili pe teritoriulu comuneloru Mantsdorf si Wernsee.

Foile rusesci sciu se istorisésca multe despre crudímile, ce le ar' comite trupele nostre in provinciile resculate façia de pacinicii locuitori. S'ar' fi intemplatu punere de focu si omoru. Militarii austriaci ar' impiedeca pacea si ar' sili pe poporu la rescóla.

Se scrie de la teatrulu insurectiunii din Hertiegovin'a, ca afara de variola negra care bantúie trupele regimentului austriacu Weber, a isbucnit de curendu si cholera. Trupele atinse de acest'a epidemia facu parte din regimentulu 11-lea austriacu, numitu „regele Saxonié“ care stationéza in apropiere de Korito. Epidemia a provenitu din lips'a de apa ce a ajunsu o calamitate dilnica pentru austriaci, mai alesu in urn'a ordinului severu datu de

capulu insurgentiloru, Covacevici, de a se opri cu deseversire catărarii cari aduceau apa austriaciloru. Trupeloru imperiale nu le mai rămâne astfelu de cătu apa inghetata si de zapada.

Guvernamentalii maghiari se încerca a capacitate pre opositiunali despre aceea, că ocupatiunea Bosni'e si Hertiegovine'i, ori cătu ar' costă ea, este dictata de unu interessu mai inaltu alu statului, si că nu sunt seriosi politici aceia, cari ceru evacuarea acestoru provincii. „Turciei“, dicu guvernamentalii „nu-i trebuesce Bosni'a si Hertiegovin'a, ea nici că le-ar' mai primi inderetu. (?) Si totusi la casu de parasire ar' trebui se le dămu cuiva. Se le dămu Muntenegrului s'eu Serbiei? Dér' asta ar' însemnă a le dá Russiei! Asié dér întrebarea ni se presinta asié. că ôre mai bine ar' fi a dá Russiei aceste provincie s'eu in locu de acést'a a-i dice: „De datu nu 'ti le damu, dér' deca poti, vino si ti le ia!“ Noi nu dîcemu, că prin ocupatiune amu voitu se facemu finitu frecariloru s'eu se evitamu conflictulu cu Russi'a, ci dîcemu: Toem'a pentru că conflictulu cu Russi'a ilu tînemu de neincungiurabilu amu voitu inainte de realisarea acestei eventualități se ne asiguram teritoriulu, ce se marginesce cu marea. Bosni'a si Hertiegovin'a sunt si pentru Ungari'a insasi o positiune atātu de însemnata, încātu posesiunea loru ne asigura contra atacuriloru vr'umui inimicu din partea aceea. Prin urmare cei ce lupta in Bosni'a si Hertiegovin'a, lupta pentru noi si pentru unu scopu mai inaltu alu patriei loru...”

Sub titlu: Din Basarabi'a, „Post'a“ serie: „Cautându a ne informa si noi asupra diferiteloru sciri resboinice ce circula prin diare; eaca scirile ce ni se comunica de corespondentulu nostru din Reni cu de 18 Febr. (2 Martiu) pe care avem totu dreptulu a le crede că fôrte positive: „Linia drumulu de feru Bender-Reni, care era deteriorata se reparéza cu mare graba, facându-se multe imbunatatiri, mai cu s'ema in garele dela Bender si Reni. La acést'a reparatiune lucréza soldati din corpulu de saperi sub conducerea oficeriloru de geniu — „Prin Reni au trecut astadi, sosindu cu trenulu de adi diminétia, patru oficeri rusi si trei iuncheri imbracati civilu; unu iuncheru era imbracatu in uniforma militara, indreptându-se spre Galati. Intentiunea le era de a merge spre Rusciucu cu vaporulu austriacu de Sâmbata s'eu cu trenulu pe la Giurgiu. — „Comerciantii din Reni suntu că siguri de sosirea ostireloru in vér'a acést'a; de aceea 'si facu provisii de totu ce place ostirei mai cu deosebire“...

„Se dice — scrie „N. fr. Presse“ — că comitele Wolkenstein se va duce dilele acestea la Berlinu spre a termină negociariile dintre Austri'a si Germani'a in privintia cestiu nîi dunarene. Facându alusiune la acést'a scire, ni se asigura pentru a diecea ôra că amênduoe aceste puteri sunt in cea mai completa intielegere. Nimeni nu s'a indoit despre acést'a, dér' totusi acést'a intielegere n'a ajutat pe Austri'a se faca macaru unu pasu nainte si nici n'a sfarimatu resistintia celoralte puteri ast-felu, că noi, mai alesu de cându guvernulu nostru a primitu in principiu asié numit'a propunere francesca de midilocire, ne aflam intr'o completa nedumerire. — „L'Indépendance belge“ afla, că cestiunea Dunarei este in adeveru aprôpe de a se resolvá pe o basa, care ar' poté se fia primita de toti.

Guvernulu romanu a cerutu dela camera unu creditu de patru milióne pentru procurarea materialulu necesariu pentru armata.

Starea sanatatii Reginei Elisabet'a a Romaniei merge din ce in ce spre bine.

Generalulu Skobelev a tînutu earasi o cuventare in Varsiovia, in care isi exprima simpathi'a pentru Poloni si ur'a contra Germaniloru. „Norddeutsche allg. Ztg.“, fôia bismarkiana, e fôrte superata pe elu din caus'a acést'a, dicându, că elu a contribuitu multu prin vorbirile lui că se se laticesca credintia in Russi'a si in Poloni'a intr'unu resbelu mare european. — Press'a européna se ocupa multu cu primirea entusiastica ce a avut'o Skobelev la sosirea s'a in Petersburg.

„Faceti ce veti voi; potopulu totu o se vie! Cu aceste cuvinte melancolice se dice că ar' fi caracteritatu Tiarulu situatiunea actuala a Russiei. Déca Alexandru III se gasesce intr'adeveru sub impressiunea unoru ast-feliu de

idei, este de prisosu a mai întrebá cum stau relatiunile intre Russi'a si Austri'a. Resbelulu si pacea nu mai depindu de vointia Tiarulu, ci de hazardu si este indiferent, deca se va da ori nu Germaniei si Austriei vre-o satisfactiune contra cuvintelorui lui Scobelev... Pe cătu timpu va fi ministru Ignatiev, dice „N. fr. Presse“, nu se póte inlaturá pericolulu unui conflictu formidabilu.

Atentatulu asupra reginei Victori'a.

Atentatele in contra capetelorui incoronate s'au mai inmultitu cu unulu. In 3 ale lunei curente unu individuu, despre care se dice c'ar' fi smintitu a puscatu asupra reginei Angliei, dér' n'a nemerit'o. Camerele romane au decisu la propunerea dlui V. Boerescu (in Senatu) si a dlui D. I. Ghiea (in camera) că se facu o adresa de felicitare Reginei Victori'a pentru fericita ei scapare. Propunerile s'au primitu cu unanimitate. In camera dise d. N. Ionescu intre altele:

„Adresa nóstra va fi o proba. că Romania nu uita niciodata binele“ pe care Regina Victori'a l'a facutu poporului romanu cându elu inca nu era liberu si independinte (aplause). Poporulu romanu nu va uita niciodata, că in léganulu renascerei sale moderne a resimtitu suflarea libertatii represintata prin Maiestatea S'a Regin'a si prin represintantulu seu in congressulu dela Paris. Ide'a d'a se consultá poporatiunile romane. d'a se tîné s'ema de dorintia poporului romanu pentru viitoria s'a sôrte, a fost emisa de plenipotentiarulu Maiestatii S'ale Reginei Victori'a in sinulu congressulu dela Paris; si apoi ide'a d'a se constatá dorintiele nationale in urm'a unoru libere alegeri, ide'a acést'a salutara, imbracisata la Osborne de cătra Regin'a Victori'a, facu pe neuitatulu si fericitulu intru pomenire Imperatulu Napoleon III d'a aduce la ndeplinire dorintia tuturor puteriloru d'a se stricá alegerile inriurite din Moldov'a, cu scopu d'a se lasa poporului libertate d'a se pronuntia in favorea formarii unui Statu nationalu unitaru (aplause prelungite). Romania asta-di independinta este patrunsă de sentimente de gratitudine si se semte fericita d'a s'asocia cu sentimentele poporului anglesu pentru a multiami providentiei, c'a preservatu dilele Maiestatii S'ale Reginei Victori'a, dile pretiose pentru tôte poporele din Oriinte cari aspira la libertate si independintia (aplause prelungite).

Starea invetiamentulu in 41 comune romanesci.

Din Campi'a Ardélului 1 Martiu d. 1882.

A numi in rëndu aceste 41 comune nu aflu cu cale, căci multe persóne ce trecu inaintea lunei cu bunu nume descoperiti fiindu in publicu ar' rosí prea tare; me marginescu numai a da puçina directiva buniloru lectori, că se scia încàtrau se 'si indrepte atentiunea: Din Comunele memorate 35 se afla in Campi'a Ardélului, 6 in pólele muntiloru apuseni si suntu confessionale greco-cat Casa de scóla are fiacare comuna, că se nu póta dice cineva cu Ş-ulu in mana: „Voi nu aveti scóla.“ Fiacare locuitoriu 'ti-o póte areta cu degetulu „eafa scóla nóstra“ Constatu si eu acést'a cu bucuria, că fiacare comuna s'a silitu dupa poterile sale materiali a'si cladi edificiu pentru scóla mai dupa planu si mai fara planu.

Vrendu eu a constata invetiamentulu in acele scóle, scóla de scóla, ar' trebui se ostenescu prea multu pe stimatii lectori portandui cu mine din comuna in comuna presentandu in fiacare locu: pe invetiatoriu, scolari, nescolari, arangiamentulu internu si externu alu scólei, relatiunea ei cătra comuna, etc., superioritatile confessionali s. a. s. a. Me marginescu déra in a grupá tôte acele scóle din 41 Comune in 3 grupe din cari voiu presentá cu fidelitate câte unu esemplariu.

Aprôpe de biserica la unu locu deschisu pe de tôte partile, unu edificiu lungu acoperitu cu sîndila, cu multe ferestri mari 'si plange dilele vedîndu-se isolatu si parasitu de manile omenesci: paretii-i sunt caduti, ferestriile sparte, usfle stricate fora tîtîni si incuitori, in tinda 'si petrecu porcii scurmându p'na va veni porcariulu se-i iè in ciurda, altii se fréca de pa-

reti. Ti se pare a fi cas'a unui nemesiu ajunsu la sapa de lemn, s'eu cărcium'a unui jidanu sarantocu, s'eu dóra chiaru o casa parasita in care se aduna nóptea spiritele necurate si ómenii cari se prefacu in pricolici si strigoi. Femeile din satu trecu ingrozite pe acolo cá nu cumva se-le ésa in cale ucigálu crucea. Ce casa e aceea întrebi pe unu saténu? „Scóla“ 'ti se raspunde. 800 bune amu chieituitu p'na o amu redicatu si acuma sta pustiha de se hulua (surpa) nu-i are nime grija; mai bine aruncám acei bani in tina. La o astu-feliu de scóla nu-i nici pomana de invetiatoriu si invetiamentu.

In altu locu in asemenea scóla găsesci si invetiatoriu. Se intramu in scóla cá se vedemu sperantia viitorulu. Prin o terasa si o tinda ajungi la o usia ce era candva buna, acum tóta taiata manjita, a careia incuitoria se deschise numai cartiain tare; aci pasiesci in o chilia proportionata: paretii-i suntu afumati plini de colbu, (prafu) dóra numai odata varuiti si decorati cu elegantele tieseturi de paiangini ce stau de minime acestui locasiu alu muselorui. Nescé tabele de paretu 'si petrecu jocandu-se cu ventulu, care redica acum o fléndura (stréntia) acum alta, acum pe tôte de odata. Unu mirosu greu de casa parasita si o acrimie de serumu se infunda cu impertinentia in nasulu omului, frigu de nesuferitu, căci unu cuptoriu de badicu (fieru) cursu cu funingine si incalditu cu paie nu da caldura. Vre-o 10 copilasi mici si mari tremura sguliti de frigu in nescé scaune ca léganulu, faci'a loru nespalata perulu nepieptenatu, prin care flutura fulgi de penne de tôte culorile... — Requisitele necesari lipsescu, copii abia au câte o carte rupta nici urma de progresu, câte unulu scie a scrie o litera s'eu o cifra, dér' folosirea loru nu-o picepu, disciplin'a lipsesce.

Invetiatoriu e unu omu care nu are nici o atragere cătra invetiamentu, de si providiutu póte cu decretu, cu absolutoriu de preparandia, cu esamenu de cualificatiune; elu nu se silesce nici de cătu a'si pune cunoscintiele in pracsu; elu 'si bate jocu de chiamarea lui; pe m'és'a lui nu gasesci nici o carte, foile scolastice redactate cu multa ostenéla sunt aruncate pretutindenea pline de pulbere si unsóre si numai biat'a dascalitia 'si face mila din candu in candu invêlindu in ele piperiu si slanina. E durerosu a vedé cum se introduce si aci neomenós'a cale ce duce la oficiele civili. Invetiatoriu e invetiatoriu cá se nu móra de fôme, pentru că-i patronatu de cutare ce se afla in diregatoria, are rudeni puternice in comuna s'eu că „darea l'au trecut marea“ si nici de cătu dóra că-i pregatitu de ajunsu, că 'si-ar' iubi chiamarea, s'eu că 'si-ar' fi facutu merite in reslatirea si inaintarea culturai in poporu. Nu! Elu nu are se'si bata capulu filosofandu, are se urmeze numai calea batuta de betrani — Cu ori ce modu castigati patronu si apoi vei castigá postulu, mergi in scóla candu vrei si candu poti, fi coratesiulu supusu alu szolgabireului, la ómeni mai fruntasi din satu le da din candu in candu câte unu bunu aldamasiu de vinarsu si apoi nu portá frica. Patronulu te sustine, szolgabireulu 'ti scóte plat'a si cine a datu se mai dè.

Acesti invetiatori sunt cei mai periculosi ei suntu offic'a culturai, ei ne avendu adeca nici unu scopu seriosu, nepricepundu de ajunsu ideile sublime la cari tîntescu barbatii mari ai omeni-me ignoréza totulu si spoiti cu cultur'a plina de vitiurile orasielorui, nu credu in nimica nu profeséza nici unu adeveru si imbracati cu spoial'a falsei culturi ii preocupa mai multu numai cărciumele, cârtile, injuraturile, vinarsulu si femeile, acést'a sementia a civilisatiunei scrântite...

Optu-spre-diece seculi de suferintie si tôte armele otravite ale dusmaniloru esistentiei nóstre nu au fost in stare a demoralisá poporulu si a lati atát'a stricaciune, că asemeni fiintie destrabalate, lipsite de ori-ce seriositate si pietatate.

Si in 41 Comune romanesci deabia gasiu o scóla despre care se póte dice: „e pe deplinu corespundietoria“, si acést'a mama adeverata a culturai poporale e comun'a bisericésca Berchisiu in Comitatu Turd'a-Ariesiu in a carei frunte sta demmulu preotu D. I. Deacu, care este factorulu prin care s'a infintiatu acést'a scóla.

Langa biserica frumós'a se vede unu edificiu frumosu, nu 'i lipsa a întrebá cine siéde acolo.

Turnuletiul din vîrfu, constructi'a casei, curatien'a, copii ce venu si intra cu multîmea 'ti spunu cã-i Scól'a. Er'a chiaru diminétia candu cercetau acést'a scóla, nu din oficiu, si a carei esterioru me facea curiosu ai vedé internulu. Antaiasi data facui visita D-lui invetiatoriu, care fiindu inaintea óreloru se afla in oda'i'a s'a pregatindu-se, unde pe langa o curatienia de ajunsu veduiu o mésa pe care afliau multîme de cãrti tînetóre de specialitatea s'a; spunendu eu cã am dorintia a-i vedé scól'a, me conduse in lîntru in o sala, unde ordinea si disciplin'a pruciloru me facu a crede, cã me afliu in o adevérata scóla care e in tóte dupa planulu prescriu de lege, avendu tóte requisiile de lipsa la propunerea diferiteloru obiecte de invetiamentu.

In bance lucrate solidu si cu gustu erau asiediati copii de scóla dupa marime siedindu in tacere toti spalati si curatiati unulu cá unulu, cari la provocare invetiatoriului dau respunsuri clare semnu, cã pricepeau de ajunsu materi'a, si desi cu ei din despartimentulu superioru inaintase la úcruri mai grele si complicate totusi dupa ori cre intrebare urmá respunsu claru. Me surprise si impletirea din paie, pe care toti copii cumicu cu mare o esecutau cu multa dibacia. Invetiatoriulu e scól'a" séu "Scól'a e invetietriulu."

Faca tóta com'n'a bisericésca numai atãta pentru Scól'a cãt a facutu cea din Berchisii si sum siguru, cãvomu invinge!

I. P. i.

Incuragiari industriei romane.

(Discussiun in camer'a romana.)

(Urmare.)

D. P. S. Aureanu. Permeteti-mi, D-loru, in câteva cuvinte se respitu la nisece cestiuni de principii, cari trebuie lamurite, ur trebuie se nu remana fara respunsu. Principii enuiate de unu barbatu de talia D-lui Lahovari, principii cari sunt intr'o contradicere flagranta cu cele mai impe interese ale acestei tieri, si cari, dupa parerea n, asiu puté dice, cã sunt de religiune economica. Pe se fiu in eróre in ceea ce sustinu, dér' nu amu obinlu se aruncu prafu in ochii timenii. Pentru mine e o cestiune de doctrina pentru care amu sacrificatu in timpu de 25 de ani din viet'a mea, si nu dupa 5 de ani, ajunsu la o etate inaintata, potu sè viu si facu asemenea lucruri..

Indicandu cauzele d'dentiei industriei nóstre, D. Lahovari a aratatu, cã du sunt aceste cauze. A disu, antaiu, cã Romanii, cari níora erau orientali in deprinderile lor, s'au schimbat si s'au facutu occidentali. A duo'a cauza este puterea aburului, care a transformatu fabriciele, etc. Industri nóstra, a careia existenta ve este aratata de vechile stre corporatiuni, precum corporatiunea postavariloru, a cadiutu fiindu-cã noi ne-amu schimbatu deprinderil'n orientale in occidentale? Ve amagiti anaru, déca credasié.

Caus'a decadentiei induei nationale este alt'a. Acést'a schimbare de obicei nu pôte se face cã se péra o industri'a a unei tieri. Adevéru, déca ne-amu schimbatu gugiumanulu, islicu giubéu'a, antiriulu pe alte haine si palarii, prin acésti ne-amu schimbatu si deprinderea de a ambra imbrã? Negresitu cã nu. Ceea-ce amu facutu noi a facutu a lumea, cãci nicairi nu mai gasiti astadi costumuril'n secululu trecut. Asi vré se intrebú pe D. Lahq, déca in Europ'a occidentala, si déca voiti se ne lhamu peste oceanu chiaru in Americ'a, locuitorii de s' sunt totu asié imbracati cum erau in timpulu lui Vington? Bretonii din Françia si Normandii sunt e un in aceleasi costume cum erau in timpulu lui Jado. XIV? si déca nu suntu totu aceiasi si s'au schimbatu in acést'a cadiutu si industri'a? Din conta, vedé cã, cu totu schimbulu in porturi, industri'a lu numai a cadiutu, dér' a mersu inainte. Va se dice nu schimbatu in vestiminte a facutu sè cadia industri'a in tier'a n'ra.

A duo'a cauza ati disu, a este puterea aburului. Nu sciu, D-loru, cã aburulu se fi sfarimatu in tier'a pe unde ea a existatu; nu sciu déca in vre-o parte a aburulu a distrusu vre-o industria, din contra al' a contribuitu la desvoltarea industriiloru in tóte a

Suntu, D-loru, alte cauze, cari se potu atribui la scaderea industriei nóstre cauze, cari datéza de 150 ani; cãci déca ve veti da ostenéla se resfoiti si in cele documente ce ne au mai remasu, veti da pe scriitorii straini cã dela Chiaro, care a constatatu si inregistratu cu o surprindere fórte mare, cã némulu românescu este aptu pentru industria; veti da peste scrierile lui Haicevici, ale cronicarului Cantemiru si altii cari constata, cã a fost o industria la noi. Industri'a aceea nu

a cadiutu nici prin schimbarea portului, nici prin inventiunea aburului; a cadiutu prin duce alte cauze: a cadiutu antaiu, pentru cã nu ne amu ocupatu nici-odata seriosu de dënza; alu duoilea, pentru cã tier'a acést'a a avutu a trece prin atâtea nevoi, si a luptá cu atâtea dificultati; a intempinatú atâtea nevaliri in cãtu nu a mai avutu timpu sè se ocupe de industria; alte interese sunt cari au facutu pe Romani se neglige cestiunile de interesu economicu. Precum Americ'a, péna la resbelulu independintiei, nu s'a ganditu la industria. totu asemenea si Romanii. De si Americ'a era mai bine capuita in privint'a industriei, cãci dispunea de unu capitalu intelectualu destulu de considerabilu, cu tóte acestea marile interese economice ale Angliei au facutu cã Americ'a se nu póta fabricá la sine nici unu obiectu. De aceea 'mi amu permisú si eu se ve citezu, cã ilustrulu si marele Washington, cã se incurageze pe Americani la industria a datu celu antaiu esemplu, imbracãndu suemanulu americanu si doctriinei lui Washington se datoresce ca vamilé Americiei au adusu unu miliardu venitu, asia in cãtu Angli'a, marea Angli'a se cutremura in faci'a concurentiei ce 'i face industri'a Americiei.

Asia dér' cauzele decadentiei industriei nóstre au fost mai antaiu preocuparea pentru a ne garantá independintia si traiulu nostru, a mai fost, cã noi n'amú pututu se dispunemu de sórtea nóstra, economisece vorbindu.

Nu sciu cum s'a facutu, dér' puterile occidentale incheiau tratate comerciale directu cu Turci'a, tratate in cari eramu si noi inglobati; incãtu chiaru de s'ar' fi pututu gasi ve-unu Domnu mare, vre-unu guvernú patriotu, care se voiéca a face cev'a pentru industri'a indigena, li se opuneau acele tarife cu 2 la sutá. Cu modulu acést'a tier'a ajunsese unu bazaru alu Europei. Si acést'a explica pentru ce ori-ce incercare de emancipare a industriei indigene, este combatuta de din afara. De altmintreli procederea este legitima: Cum voiti, cã o clientela de 100 milóne cã noi, dupa cum o spunu tablourile de importatiune, cum voiti ca cei interesati a avé acést'a clientela in manile lor, se aplauzeze la incercarea de a realti'a industri'a pe pamentulu nostru. Naturalu este cã ei se ne dica: sunteti agricultori, nu ve ocupati de lucruri cari nu sunt de nasuiu vostru..

D. Lahovari a disu, cã n'avemu ce face, trebuie se plangemu trecentulu.

D. Al. Lahovari. Protestezu, n'am disu asié; nu m'ati intielesu de loeu.

D. P. S. Aurelianu. Eu asié am auditu, si ve ceru scusa déca n'am auditu bine. In totu casulu, parerea mea este cã nu putemu se plangemu, nu este demnu pentru unu poporu liberu se planga, nici nu putemu se incrucisiamu braçele, cãci atunci perimu de fóme. Noi trebuie se studiamu ce se face aiurea se imitamú pe alti in privint'a midilóceloru localisandu-le, cãci eu nu sunt din acei cari pretindu se aducemu lucrurile astfelu cum sunt in alte parti, ei trebuescu localisate

D. Lahovari a mai disu, si acést'a nu credú se o conteste, cã la midilóce moderne trebuie se respundemu cu mesuri moderne. Acést'a este fórte bine, dér' nu specifica ca se vedemu si noi cum sunt midilócele moderne si care sunt mesurile moderne? Eu credú, cã in cestiuni de incuragiare si fondare de industria tocmái de midilóce moderne trebuie se ne servimú. Afara de acést'a trebuie se ve spunu, cã aceste mesuri nu sunt de cãtu o milesima parte din totalulu mesuriloru ce trebuie luate, fiindu-cã in acestu proiectu de lege nu este vorb'a de fabrice de matase ori de tunuri Krupp, ci numai de incuragiarea industriei micé locale dela tier'a.

Ei D-loru, cum a procedatu Françia si Angli'a, cã se aiba industria? N'a procedatu Angli'a cu teoriile lui Cobden nici Françia cu ale lui Michel Chevalier, ci au lasatu cã scólele sè se certe intre densele si astfelu industri'a franceza si angleza 'si au facutu drumulu lor, si nu s'au ocupatu de scóle, cari cereau libertatea absoluta. Dér' acést'a nu este cestiunea, si me miru de D. Lahovari de ce a venitu cu aceste teorii. — D. Lahovari a mai disu o vorba grava, cã este o absurditate economic a de a pretinde se luptamu contra Europei.

D. Al. Lahovari. N'am disu.

D. P. S. Aurelianu. Am obiceiulu, D-le Lahovari, de a notá si ve potu afirma, cã asié ati disu. Mai antaiu unde existe acést'a pretentiune in propunerea nóstra? Unde ati vediuu in proiectulu nostru, cã noi voimú se tînemú peptu Europei, se luptamu contr'a Europei? Nu D-le Lahovari. Noi voimú cã aci in miculu cercu alu nostru se facemu ceva. Prin urmare vedeti, cã nu este o absurditate economica modulu nostru de a procede basandu-ne pe experientia Europei fiindu cã eu credú, cã industri'a nu este basata numai pe principie metafisice ci si experientia jóca o fórte mare rola.

Domniloru, se luamú pe Muscali. Istori'a ne spune Rusii péna mai alaltaeri nu aveau nimicú, — si in tier'a nu ne sunt superiori. Apoi Rusii'a déca 'si inçia braçele si se puneá pe plansu, óre industri'a n'ra cãce ce este asta-di? si pentru cã se ajunga

aci, a'ti cititu D-v, in carti ca se vedeti ce a facutu? Si Rusii'a s'a servitu cu midilócele ce le-au intrebuintiatu alte nemuri, cãci nici ea nu a inventatu nimicú, a respunsu Europei totu cu faptele sale, a imitat'o pentru cã se ajunga unde este asta-di.

Rusii'a asta-di, nu numai cã are fabrice cu cari imbraca o populatiune de 80 milióne, si produce si totu felulu de lucrari de tinichigeria, feraria, caldararia, pelaria, lemnaria si altele, dér' inea mai exporta pentru sute de milióne in Asia; Rusii'a nu este mai favorisata de provedintia de cãtu noi, cã se facea zaharu, si cu tóte acestea are 500 de fabrici de zaharu, pe candu noi nu avemu de cãtu duce, si acele inea nu mergu inainte. De ce acést'a incapacitate numai asupra tierii Romanesci? pentru ce acést'a diploma? (aplause). Cu tóte acestea, cã se nu mi se dica cã ne-am comparatu cu o tier'a mare si puternica, se ne punemu multu mai josu, se luamú pe Greci.

Greci'a, o tier'a de stanci, agricultura nu pôte se face, o tier'a mica, dér' care asta-di in multe articule bate pe Europ'a; si nu a ajunsu la acést'a cu libertatea in mana in cestiuni de industria, si cu anihilarea statului. Apoi asta-di pe pietiele Bucuresciloru pielari'a dela Syra a batutu pielaria franceza. La espositiunea nationala ori-cine a pututu vedé exhibitii de stoffe, de pielarie, unu complexu de produse industriale, care face onóre Greciei moderne. Asta-di Greci'a nu mai este unu poporu de agricultori, ea comptéza intre natiunile industriale.

Dér', D-loru, nu voiti se fimu nici cá Grecii? se ne punemu si mai josu, se treceamú Dunarea, se mergem la Balcani; credú cã nu veti voi se fimu mai josu si de cãtu Bulgarii? se ne punemu mai josu cá Rusii si Grecii dér' nu si de cãtu Bulgarii. D-loru, la Gabrova sunt fabrici imense de industrii, si ar' trebui se sciti cã totu tieranulu romanu póta unu cutitu la bréu fabricatu la Gabrova; acolo se facu topóre, sape si ori-ce unelte. Ei bine, de ce nu au imitatú si Bulgarii acestu sfatu care ni se da noa? Atunci de siguru trebuia sè se puie se plãnga; dér' ei lucréza si dupa incunoscintiarile ce am de acum duce luni, fabriciele loru mergu prosperandu. Eu inse, D-loru respingú asemenea taxari ce se dau némulu romanescu, si totdeauna din convictiune am disu cã acestu poporu are insusiri industriali superióre. (aplause).

S'a facutu, D-loru, o imputare care me privesce personalu, cum cã s'a confundatu aci industri'a cea mica cu industri'a cea mare, cã s'au confundatu productele textile cu industriile micé. Ei bine, n'am confundatu nimicú. De ce 'mi presupuneti intr'unu modu gratuitu atãta usurintia in cãtu se confundu fabriciele mari de tiesaturi cu micéle industrii de care e vorb'a in proiectulu nostru? Apoi este unde-va, in acestu proiectu, vorb'a de fabrici mari? De ce n'ati pusu atãta ostenéla in cãtu se cititi macaru proiectulu de lege in totalitatea lui? Se dicemu cã eu am fostu unu ignorantu, dér' cei siépte colegi ai Dv!..

Ei D-loru, n'am confundatu nimicú; aci nu este vorb'a de fabrice mari cá cele de la Liverpool si Manchester, ci este vorba de unu proiectu care are se imbnatatiésca mai multu industri'a nóstra respandita la tier'a. Proiectulu de lege dice: Aveti o populatiune rurala de 3 milióne care este condamnata la neactivitate, prin forti'a timpului, in vreme de iérna; acea populatiune rurala care cu fidelitatea care o caracteriza, a pastratu datinele ei de seculi, pôte se fia accesibila la imbnatatierea ce ne propunemu a face in diferitele sale industrii. In locu se lasati pe tieranca se face o pandia lata de 50 centimetre, este bine se 'i aratamu cum pôte s'o facea lata de 2 metri (aplause). Asié dér' inea odata dicu cã nu este vorb'a de a face fabrici mari.

S'a mai vorbitu, D-loru, de functiuni publice. Dér' cui a trecut prin minte se face din aceste scóle nisece pepiniere de functionari? Cine a spusú cã elevii odata esiti din scóla, noi avemu se ne ocupamú de dënsii cá se 'i facemu functionari? D-loru, scopulu acestei legi este fórte simplu pentru cine 'si-a datu ostenéla se 'lu intieléga. Nu aveti de cãtu se treceti Carpatii, in Austri'a, in Germani'a si pretutindeni veti vedé cã aceste meserii se facu de poporu. Cum veti trece graniti'a dincolo spre Brasiovu, veti gasi sate intregi de Sasi*) care lucréza la asemenea industrii; lucréza si barbati si femei si copii.

Cãtu este iérna, toti lucréza, si chiaru vér'a candu timpulu nu este bunu, feme'a intra in resboiu si tiese postavulu acél'a care imbraca armat'a. Asié dér', este vorb'a nu de fabrice mari, ci de o industria mica, care se póta face tieranulu si pe tieranca nóstra se utilizeze cele trei lnni de iérna.

Tieranca nóstra scie se tiésa, tiese mai frumosu de cãtu altele; ceea-ce nu scie, este cum sè 'si cumpere instrumentele. Ei bine, noi dicemu cã acele instrumente

*) D. Aurelianu se vede cã nu are cunoscintia de Romancele din Sacele, Branu s. a. s. a Red.

se le gaséscă în tiera și se pōta și ea se tiéscă o panza lata de 2 metri. Asié déra, D-loru, bine-voiti a luá nota cā n'a fostu vorb'a cātusi de pușinu de a introduce aci marile fabrice ale Engliereii.

D. G. C a n t i l i. Se dea Dumnediu se vie și acelea.

D. P. S. A u r e l i a n u. De aceea credu cā n'amu merítatu imputarea ce ni s'a facutu, cā vremu cā res-boiulu sē se lepede și se introducemu în locul lui fabriciele cele mari. Nu este vorba de acésta; nu este vorba de a se incinge lupt'a între industria mare și între industria cea mică; se nu ve inchipuiti acésta; se nu luati cā unu felu de credo lucrulu acest'a. Asta-di, în Engliera industria cea mică produce mai multu de cātu industria cea mare. La Leed este unu tērgu mare unde fia-care tieranu se duce, de'si vende postavulu fabricatu de dēnsulu și fabriciele cele mari cumpara dela densii postavulu pe care 'lu coloréza, pe urma 'lu lustruescu și 'lu punu în comerciu.

În Belgi'a tiananii lucréza tōta diu'a la pusei pe care le tramitu la Liege, unde le vēndu fabricantiloru mari. În muntii Bohemiei tōte femeile lucréza industrii textile și ati pututu vedé chiaru în Bucuresci asemenea femeii amblandu cu dentele lucrata de dēnsele, pe care le vēndu în casele boeresci, cu unu pretiu destulu de scumpu. Ei bine, tierancele nōstre nu potu face dentele de acelea? (aplause).

Vedeti déra, D-loru, cā nu este vorb'a de industria mare ci de industria mică, industria care deja este respandita în poporul romanu, déra care are trebuintia de perfectionare. Și apoi în ceea-ce privesce fabriciele mari, óre timpulu a pusu bariera romaniloru cā se nu aiba fabricii mari nici o-data? (aplause). De ce óre Danemarc'a de ce Suedia, care este într'o clima inclementa, de ce aceste tieri sē aiba fabrice? Déra, D-loru, ati purtat și purtati fia-care palarii de paiu de Itali'a. Cine le lucréza? Femeile.

S'a disu cā cu micile nōstre mesuri nu vomu reusi se infintiamu industria la noi. Ei D-loru, picatur'a de apa care cade mereu, ajunge d'a face lacu mare. Cu mesuri de acestea mici, déca alții din nefericire ne-au inchisu calea de a puté luá mesuri mai mari, cum potu se face alte state, cu mesuri de acestea mici vomu puté reusi: cāci noi nu putemu, cā Americ'a sēu cā Angli'a, se punemu 80 la suta asupra postavului, nu putemu cā Russi'a se punemu 90 la suta asupra zaharului, sēu cā Franț'a se punemu 50 la suta asupra cutarui, sēu cutarui obiectu: nu putemu imitá chiaru pe vecin'a nōstra Austri'a, care pune 40 la suta asupra vinului. Prin urmare, déca ne lipsescu aceste mijlóce și cum spunea D. Lahovari, ne voru lipsi pēna la 1886, și atunci cine scie ce se va mai face de cei ce voru fi pe atunci, déca ne lipsescu, dicu aceste mijlóce, pēna atunci se facemu aceea ce putemu, și inea odata ve dicu, veti face prin acésta din tiananulu romanu unu industriasiu, și veti formá industria în vatr'a saténelui (aplause).

(Va urma.)

D i v e r s e.

(„A g i t a t i u n e d a c o - r o m a n a”) Cetimiu în „Luminatoriulu“ din Timisióra: Pēna acum inca nu amu cetitu în foile „patriotice“ ceva despre agitatiei în S. Mihaiu déra vomu ceti de siguru, inse cā lumea se scia de ce e vorba, o spunemu noi înainte pe bas'a informatiiloru positive, castigate dela o persóna angageata. Unu plugariu din San-Mihaiulu Roman (langa Timisióra) cu numele I o s i f u V o i c a are unu fiuu în cutare orasiu din Romani'a, emigratu din acésta tiera. Tat'a scriindu fiiului epistola privata, 'i dice între altele: „Se-i tramita fiiulu vr'o carte de cetitu din Romani'a“. Fiiulu 'i tramite, pre langa o epistola de interesu și cuprinsu familiaru, unu calendariu, intitulatu „Calendarulu Basmeloru“, si inca „o carte de povesti,“ apoi si o charta titulata „Daci'a, sēu Romani'a cu tierile vecine“. Tóte aceste sosescu la tata în 18 ale cur. sub o legatura incrucsiata, nu sub cuverta. Iosifu Voica plugariulu plinu de bucuria cā a capetatu dela fetiorulu lui „cárti de cetitu“ incepe a ceti „déra icón'a ast'a óre de ce tréba e?“ — credea elu despre charta. O aretà déra la „d-lu pop'a“ ca s'o véda densulu, éra la „d-lu invetiatoriu“ aratá cartea de povesti, si i-o oferu s'o cetéscă și densulu. Si ei le au cetitu și vediu, déra — Daco-Romani'a inca nu s'a facutu, nici macaru revoluti'a în San-Mih. Rom. unde ómenii „rabda fōme d'a négra“ — inca nu s'a aprinsu. Ei, déra inalt'a stapanire are bunu politiai, și are si buna ingrijire sēu dóra chiaru frica (!?) de mantinerea pacii între „pópórele indestulite și fericite din Ungari'a“. Marti la 21 ale cur. nóptea

sosi în satu notariulu dintr'o comuna invecinata (Stolnitzky din Utfinu) și „in numele legií“ investigá pe bietulu Voica pēna la piele, apoi pre popa, pre dascalu, și — puse man'a pe obiectele periculóse de agitatie? — A luat protocolu de investigare, a luat charta, și se a depusu în pretura. Vomu vedé, óre ce mirazeni se voru nasce din ele. Destulu cā — nime se nu fia surprinsu déca mane poimane se va ceti despre „agitatiei și agenti daco-romani“ în Banatu cāci — motivu este suficientu!?

(J u r n a l i s t i c u.) Dela 11 l. c. vá aparé în locul lui „Kelet“ din Clusiu cā organu alu partidei „liberale“ „Kolozsári Közlöny“ în formatu mai mare. Redactorulu lui „Kelet“ vá redigiá si fōi'a cea noua.

(C i r c u l u K r e m b s e r.) În fiacare dī mare reprezentatie pe langa pretiuri scadiute. Program'a variéza și contine cele mai frumóse productiuni pe calu, gimnastice și comice.

(O p e s t e r a m i s t e r i ó s a.) „Narodni Listi“ anuncia cā trupele imperiale au descoperitu aprópe de Orahova o pescera mare la care n'aru fi ajunsu nimeni de n'aru fi fostu unu cāne care se aréta drumulu luandu-se dupa cei ce duceau provisiuni în acea pescera. Aci aflara unu depositu generalu alu insurgentiloru. Se gasira provisiuni de totu felulu între cari o suma de vestiminte și ornamente de aur d'ale femeiloru insurgentiloru. Aurulu a fostu consenatatu de comandantulu supremu, ér' vestimintele si totu ce s'a mai gasitu s'au distribuitu între soldati. Se crede cā în acésta pescera se aflau ascunse femeile din Orahov'a înainte d'a fugi în Muntenegru.

(D e s p r e s t r i c a t i u n e a f u m a t u l u i.) Academia francesca de medicina a datu o parere motivata, alu carei autoru este profesorulu Lagneau. Acésta parere constata, cā soiurile de tutunu usitate contienu 2.29 pēna la 7.96 procente nicotinu, care este unu veninu din cele mai tari, cāte sunt cunoscutu. Tabaculu influentiéza asupra organeloru de mistuire și asupra plumāniloru. Acésta influentiare póte deveni stricatiósă. Déra influentiările cele rele ale tabacului se estindu adese-ori asupra intregulu sistemulu de nevoi și potu se nimicéscă chiaru facultătile intelectuale și mai alesu memori'a. Parerea academiei resuma: „1. cā este în interesulu sanetătii publice, a face cunoscute relele urmări ale fumatului, 2. cā aceste rele urmări sunt constatate printr'o-multime de fapte și conclusiuni recunoscute de cātra sciintia.“

(D i n S e v e r i n u) se comunica „Aurorei Carpatiloru“, cā în comun'a Isvoru-Anesti plas'a Ocolu d'în acelu districtu, s'a instituitu unu comitetu compus din preotulu Gg. M. Popescu presiedinte, d. Mihalache Isvoranu, proprietaru, vice-presiedinte, d. Mihaiu Tieroi, secretaru și d-nii Dumitru Popescu, Dumitru Zitia și Nicolae Dăescu, membri. Scopulu acestui comitetu este: a ajutá pe nenorociti, a priveghiá moralitatea publica și sociala, a lucrá pentru desvoltarea economica și intelectuala a poporatiei respective, și de a luá initiativ'a a face ori-ce lucruri folositorie în acea comuna. Felicitamu din parte-ne pe fundatoriile acestui comitetu.

(T u n e l u l u G o t h a r d.) Acestu tunelu s'a deschisu definitivu circulatiei de la 1 Ianuariu 1882. Patru trenuri 'lu strabatu în fiacare di în duoe directiuni pentru serviciulu posteii. Trecerea nu presinta nici unu periculu. Nu ofera nici unu inconvenientu care ar veni din caus'a fumului masineloru sēu a caldurei subterane. Usle și ferestrele vagóneloru stau inchise în totu timpulu trecerii, tunelulu este iluminatu cu lampe asiediate din kilometru în kilometru de asupra umoru cifre mari cari arata drumulu strabaturu. Pēn'acum nu s'a deschisu circulatiea pentru pasageri. Optu ani de dile au lucratu mii de muncitori, italieni mai alesu, la perforatiunea lui. Tunelulu are o lungime de 14,900 metri. Deschiderea oficiala a liniei ferate a tunelului se va inauguré la Iuniu viitoriu.

Licitatiune.

Se face cunoscutu, cumcā în 17 și 18 Martiu a. c. st. n. se voru vinde prin licitatie

în casele din strada Grietiloru (Johannisneugasse) Nr. 646 mai multe mobile și vestiminte apartinátorie la mass'a concursuale a lui Arthur Platsko cu aceea observare, cā obiectele se voru vinde pre langa imediata solvire a pretiului în bani gat'a aceluia care va oferu mai multu.

Brasiovu în 4 Martiu 1882.

2-3

Simeonu Damianu,
Curatorele masei concursuale.

Publicatiune de licitatie.

Prin care se face cunoscutu cumcā bunulu din Cenade alu fundatiunei Siulutiane cumparatu pre calea licitatiei publice dela contele Georg Csáky și Andor Komáromi, se va esarendá pre calea licitatiei în 16 Martiu a. c. la 2 óre p. m. în cancelari'a subscribulu.

1. Obiectu alu arende este bunulu de mai susu carele dupa fōi'a de posesiune consta din 325 jugere 1027⁰ locu aratoriu, 200 jugere reaturi și fēnatia 210 jugere pasiune, împreuna cu dreptulu regalu de crismaritu și tóte superedificatele tienátorie de acesu bunu.

2. Timpulu de arenda se incepe în 1-a Aprile a. c. și duréza 6 ani.

Doritorii de a licitá au de a depune înainte de inceperea licitatiei 10% cā vadiu dupa sum'a de eschiamare de 300 fl. v. a., si pre lenga aceea la dorint'a comisiunei licitatiei suntu datori a justificá si sarea loru materiala.

Oferte în scrisu, provecute cu vadiulu recerutu, numai asié se voru lua în considerare, déca celu pușinu cu-o dī nante de licitatie voru fi substernute veneratulu consistoriu metropolitanu din Blasiu.

4. Informatiuni mai dcaliate despre conditiunile de licitare se dausi pēna la terminulu de licitatie în cancelari'a subscribulu.

Blasiu în 28 Februaru 1882.

L u d v i c u C s a t ó,

2-3

advocatu.

Cursulu de Bucuresci

din 24 Febr. Martiu 1881.

Valori	Scadenti'a Cupóneloru	Cumpara	Vinde
5 ⁰ / ₀ Rent'a Romana	1 Apr. 1. Ort.	88.—	89.—
6 ⁰ / ₀ Oblig. de Stat. convert. rurale	23 Apr. 23 Oct.	97.—	97. ¹ / ₂
8 ⁰ / ₀ Oblig. domeniiale 1871	1 Ian. 1 Iul.	—	—
6 ⁰ / ₀ Oblig. cailoru fer. rom	1 Iuliu	100.—	101.—
7 ⁰ / ₀ Scriisuri funciare rura	1 Iul. 1 Iau.	100. ³ / ₄	101.—
7 ⁰ / ₀ „ „ urba	idem	99.—	99. ¹ / ₂
8 ⁰ / ₀ Imprum. municipalu	idem	102.—	103.—
Oblig. casei de pensiune	1 Maiu 1 Nov.	220.—	225.—
300, dobēnda 10 lei).	cu premie	30.—	30.—
Losuri municipale (20 lei)	1 Ian. 1 Iul.	1440	1450
Act. Bancei Nationale rom			
Auru contra argintu		2.—	3.—
Auru contra bilete hipo.		2. ¹ / ₄	3.—
Auru contra bil. de Banat		2.—	3.—
Florini Val. Austr.		2.13—	2.14—

Cursulu la burs'a de Vien'a

din Martiu st. n. 1882.

Rent'a de auru r		m'a de vinu ung.	97.—
gara . . . 6% 118 70		Imprumutulu cu pre-	
dto 87.85		miu ung.	117.—
dto de harthia 97.—		Losurile p. regularea	
Imprumutul d'ailoru		Tisei si a Segedin	109.—
ferate ungare . . 13.—		Rent'a de harthia	
Amortisari d'atoriei		austriaca	75.05
cailoru ferate de		Rent'a de arg. austr.	75.90
ostu eg. (1-ma		Rent'a de auru austr.	93.95
emis) 89.20		Losurile din 1860	128.25
dto (I ^a emisiune) 108.—		Actiun. bancei aust-	
dto (J ^a emisiune) 94.—		ungare	824.—
Bonuri rurale ungare		„ bancei de creditu	
98.50		ungare	213.25
dto 1 el. de sortare		„ bancei de creditu	
96.50		austriace	316.50
Bonuri rurale Banat-		Argintulu	—
imis 96.50		Galbini imperatesci	5.64
cu el. de sortare		Napoleond'ori	9.51 ¹ / ₂
95.50		Marci 100 imp. germ.	58.80
Bonuri croato-slav.		Londra	120.50
97.—			
Desbugabire p. dij-			

Editoru: Iacobi Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipograf'a: Ioann Gótt și fiuu Henricu.